

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เป็นที่ตระหนักโดยทั่วกันว่าเด็ก คือ ทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าและเป็นพลังสำคัญสำหรับการพัฒนาประเทศในอนาคต ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่ผู้ใหญ่ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบจะต้องร่วมกันเอาใจใส่ให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เด็กเจริญเติบโตและพัฒนาเป็นบุคคลที่มีวุฒิภาวะทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา แต่อุปสรรคที่สำคัญประการหนึ่งในการดูแลเด็กให้มีคุณภาพอย่างสมบูรณ์นั้น คือ การเกิดอุบัติเหตุ

ปัจจุบันนี้อุบัติเหตุเป็นปัญหาทางสาธารณสุขอันดับต้น ๆ ที่สำคัญของประเทศ เนื่องจากมีปริมาณของผู้เสียชีวิตที่สูงมากขึ้นในทุกกลุ่มอายุโดยจัดอยู่ในลำดับที่ 2 รองจากโรคมะเร็งทุกชนิด ซึ่งกองสถิติ อุบัติเหตุและสาธารณสุข ศูนย์ข้อมูลข่าวสารสาธารณสุข (2543) รายงานไว้ว่าในระหว่างปี พ.ศ. 2539 ถึงปี พ.ศ. 2543 พบอัตราการเสียชีวิตด้วยอุบัติเหตุและการเป็นพิษต่อประชากรแสนคนมีอัตราสูงขึ้นทุกปี คือ ร้อยละ 35.5 ร้อยละ 48.5 ร้อยละ 49.1 ร้อยละ 52.7 และร้อยละ 62.0 ตามลำดับ นอกจากนี้อุบัติเหตุยังก่อให้เกิดความพิการ ส่งผลให้มีค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาสูง ซึ่งกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมของประเทศโดยรวม

จากการประชุมวิชาการเรื่อง “ปลอดภัยวัยซน” ของวิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย (2546 : 6-7) พบว่า การบาดเจ็บเป็นสาเหตุการเสียชีวิตและความพิการของเด็กอายุต่ำกว่า 19 ปี โดยการบาดเจ็บที่เกิดขึ้นทำให้เด็กเสียชีวิตมากกว่าการเจ็บป่วยด้วยโรคอื่น ๆ รวมกัน และพบว่า ร้อยละ 25 ของเด็กช่วงอายุดังกล่าวเกิดการบาดเจ็บทุกปี ซึ่งต้องรับการรักษาจากแพทย์ นอกจากนี้ 1 ใน 3 ของเด็กที่มีการบาดเจ็บรุนแรงต้องรักษาด้วยการผ่าตัด ถูกจำกัดกิจกรรมบนเตียงและขาดเรียนอย่างน้อย 1 วัน รวมทั้งยังพบอีกว่าเด็ก 1 คน จะได้รับบาดเจ็บเฉลี่ยไม่น้อยกว่า 8 ครั้งต่อปี ผลการศึกษาของศูนย์วิจัยเพื่อสร้างเสริมความปลอดภัยและป้องกันการบาดเจ็บในเด็ก (Child Safety Promotion and Injury Prevention Research Center : CSIP) คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี (2546 : 6-7) พบว่า ในปีหนึ่ง ๆ มีเด็กไทยอายุ 1 – 14 ปี ต้องเสียชีวิตจากอุบัติเหตุและการบาดเจ็บจำนวนกว่า 3,000 คน คิดเป็นประมาณร้อยละ 34 ของการเสียชีวิตทั้งหมดหรืออัตราเสียชีวิตประมาณ 22 คนต่อเด็ก 100,000 คน สำหรับสาเหตุส่วนใหญ่ที่ทำให้เด็กเกิดอุบัติเหตุ คือ การตกจากที่สูง การถูกชน ถูกกระแทกโดยวัตถุต่าง ๆ ไฟฟ้าดูดและสัตว์กัด เป็นต้น และจากการเก็บข้อมูลการเกิด

อุบัติเหตุในเด็กจากห้องฉุกเฉินของโรงพยาบาล 4 แห่งในกรุงเทพมหานคร พบว่า ร้อยละ 17.8 ของการบาดเจ็บของเด็กเกิดขึ้นในโรงเรียน (CSIP. 2545 : 2 – 3)

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์การแพทย์ทหาร (2545 : 4-5) ได้ศึกษาติดตามภาวะสุขภาพในเด็กวัยเรียนอายุ 5 – 14 ปี จำนวน 40,119 คน เป็นระยะเวลา 2 ปี พบผลที่สอดคล้องกัน กล่าวคืออุบัติเหตุเป็นสาเหตุการเสียชีวิตที่สำคัญที่สุด โดยเฉพาะในเด็กนักเรียน โดยเด็กนักเรียนเสียชีวิตจากอุบัติเหตุ 25 คนต่อแสนคนต่อปี ร้อยละ 66 ของเด็กนักเรียนต้องประสบอุบัติเหตุและบาดเจ็บอย่างน้อย 1 ครั้ง อุบัติเหตุที่พบมาก คือ การหกล้ม การตกจากที่สูง ถูกวัสดุทิ่มแทง สัตว์กัด สถานที่ที่เกิดอุบัติเหตุบ่อยครั้งจะเกิดในโรงเรียน โดยเฉพาะในห้องเรียน ห้องปฏิบัติการและสนามกีฬา

จากรายงานส่วนใหญ่จะเห็นได้ว่าเด็กวัยเรียนเกิดอุบัติเหตุในโรงเรียนไม่น้อย จากสถิติของโรงเรียนราชินีพบผลในลักษณะเดียวกันดังนี้ ในช่วงปีการศึกษา 2546 มีนักเรียนได้รับบาดเจ็บจากอุบัติเหตุคิดเป็นร้อยละ 20.07 ของนักเรียนทั้งหมด โดยส่วนใหญ่พบในเด็กอายุระหว่าง 6 – 10 ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 สาเหตุของการบาดเจ็บส่วนใหญ่เกิดจากการพลัดตก หกล้ม การเล่นกีฬา ลูกของมีคมบาด ตัด ทิ่ม ตำ การถูกแมลงกัด ต่อย เช่น ผึ้ง มด และการถูกของร้อน เช่น ไฟจากการทดลองวิทยาศาสตร์ ความร้อน จากการประกอบอาหารในการเรียนวิชางานครัว ลักษณะของการบาดเจ็บมีทั้งชนิดที่รุนแรงและไม่รุนแรง สำหรับอุบัติเหตุที่รุนแรงมีร้อยละ 1.59 ของเด็กที่เกิดการบาดเจ็บทั้งหมด ได้รับการรักษาโดยการเย็บแผล เข้าเฝือก เนื่องจากกระดูกหักและกล้ามเนื้ออักเสบต้องพักการใช้ข้อวัยะส่วนที่ได้รับบาดเจ็บชั่วคราว ส่งผลให้นักเรียนต้องหยุดเรียนมากกว่า 1 วัน สถานที่ที่เกิดอุบัติเหตุส่วนใหญ่จะเป็นใต้ถุนตึก บริเวณบันไดทางขึ้นตึกเรียนและลานกีฬา นอกจากนี้ยังพบอีกว่าช่วงเวลาที่เกิดอุบัติเหตุจะเป็นช่วงก่อนเข้าเรียนตอนเช้า ช่วงพักรับประทานอาหารกลางวันและช่วงเย็นหลังเลิกเรียน

สำหรับผลกระทบที่เกิดขึ้นกับเด็กหลังจากการเกิดอุบัติเหตุ มีทั้งผลกระทบในระยะสั้นและระยะยาว ผลกระทบในระยะสั้นมักส่งผลต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็ก รวมทั้งส่งผลสืบเนื่องไปยังครอบครัวของเด็กด้วย มีข้อยืนยันว่ากว่าครึ่งหนึ่งของเด็กที่ได้รับอุบัติเหตุรุนแรงต่อร่างกายในหลายระบบจะมีสภาพอารมณ์ การปรับตัวและการเรียนผิดปกติ นอกจากนั้นพี่น้องเด็กที่ได้รับบาดเจ็บ 2 ใน 3 จะได้รับผลกระทบจากความแปรปรวนทางอารมณ์ของเด็กที่ได้รับบาดเจ็บไปด้วยและการบาดเจ็บของเด็กยังส่งผลไปถึงความสัมพันธ์ระหว่างบิดากับมารดา การประกอบอาชีพและเศรษฐกิจฐานะทางครอบครัว (เอกสารประกอบการบรรยายเรื่องปลอดภัยวัยชน. 2546 : 2) ส่วนผลกระทบในระยะยาวนั้น พบว่า อุบัติเหตุไม่เพียงแต่มีผลต่อการดำเนินชีวิตของเด็กและครอบครัวเท่านั้น แต่ยังมีผลต่อคุณภาพชีวิตในอนาคตของเด็ก หากเด็กได้รับอุบัติเหตุที่เกี่ยวข้องกับกระดูกและอวัยวะภายใน โดยเฉพาะการบาดเจ็บที่ผ่านศูนย์กลางการเจริญเติบโต

ภายในกระดุกขาจะมีผลต่อการยืดยาวของขา อาจทำให้เกิดความพิการในการเดินและวิ่งไปตลอดชีวิต กรณีที่เกิดอุบัติเหตุบริเวณศูนย์กลางการเจริญเติบโตของกระดูกสันหลังก็อาจส่งผลให้เด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีหลังคดหรือค่อมได้ (รัชชัย กาญจนรินทร์ และคณะ. 2544)

สาเหตุที่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุในเด็กนักเรียนมีหลายประการ **ประการแรก** เกิดจากวุฒิภาวะและพฤติกรรมตามวัยของเด็ก ซึ่งเด็กมีความสามารถในการป้องกันตัวได้ไม่มาก เนื่องจากอายุน้อย โอกาสในการเกิดอุบัติเหตุจึงมีได้ตลอดเวลา ประกอบกับเด็กในวัยนี้มีความอยากรู้อยากเห็น ชอบเล่นซุกซนเล่นผาดโผนในขณะที่วิ่งเล่นเด็กจะไม่ได้ให้ความสนใจสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัว ขาดความระมัดระวังยังคงคิด ยังไม่รู้จักหลบหลีกสิ่งที่จะก่อให้เกิดอันตรายต่อตนเอง บางคนชอบปีนป่ายในที่สูง คือรั้วเอาแต่ใจตัว ไม่ฟังคำวาทักเตือนของผู้ใหญ่ จึงทำให้เกิดอุบัติเหตุได้ง่าย **ประการที่สอง** อุบัติเหตุในเด็กเกิดจากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ผู้ปกครอง โดยเฉพาะการเลี้ยงดูเด็กด้วยความตึงหรือหย่อนเกินไป เข้มงวดจู้จี้จนเด็กกลัวหรือเบื่อ ปล่อยจนเด็กไม่รู้จักระเบียบวินัยขาดความรับผิดชอบ ปกป้องมากเกินไปหรือปล่อยตามใจล้วนแต่เป็นวิธีการดูแลที่เปิดโอกาสให้เด็กเกิดอุบัติเหตุได้ทั้งสิ้น (พรทิพย์ คำพอ. 4542 : 101) การอบรมเลี้ยงดูเช่นนี้จะมีผลต่อการแสดงพฤติกรรมของเด็กเมื่ออยู่ในสังคม โดยเฉพาะการใช้ชีวิตในโรงเรียนด้วย ซึ่งเด็กจะขาดทักษะในการช่วยเหลือตัวเอง ขาดการระมัดระวังตนเองจากอันตราย รวมทั้งการปฏิบัติตนให้ปลอดภัยจากอุบัติเหตุ

ดังนั้น การที่จะทำให้เด็กปลอดภัยจากอุบัติเหตุที่ดีที่สุด คือ การป้องกัน โดยเน้นการสร้างให้เด็กเกิดพฤติกรรมความปลอดภัยจนเป็นนิสัย ไม่แสดงพฤติกรรมเสี่ยง รู้จักรับผิดชอบตนเอง สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าและตัดสินใจต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งการสร้างพฤติกรรมความปลอดภัยให้แก่เด็กในวัยเรียนนอกจากจะสร้างที่ตัวเด็กแล้ว การป้องกันอุบัติเหตุให้แก่เด็กที่ดีที่สุดควรร่วมกันรับผิดชอบทั้งบ้าน โรงเรียนและชุมชน (จจรลดา เปาวรัตน์. 2542 : 19-21) ซึ่งการป้องกันแบบมีส่วนร่วมนี้จะทำให้ทุกฝ่าย ได้มาร่วมกันคิดร่วมกันปฏิบัติ และประเมินผลการปฏิบัติจนเกิดการเรียนรู้ที่สอดคล้องและเหมาะสมกับธรรมชาติของเด็กและสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน จนทำให้เด็กเกิดพฤติกรรมความปลอดภัยได้ในที่สุด (Streubert and Carpenter. 1999)

ดังที่กล่าวแล้วว่าเด็กวัยเรียนส่วนใหญ่จะใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียน ซึ่งทุกโรงเรียนจะมีมาตรการด้านความปลอดภัยในการดูแลเด็ก โดยบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ของโรงเรียนจะเป็นผู้รับผิดชอบในการนำมาตรการไปปฏิบัติและนำไปใช้ในหลาย ๆ ส่วนของโรงเรียนไม่ว่าจะเป็นฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปกครอง และฝ่ายบริการ หรือฝ่ายสนับสนุนอื่น ๆ ซึ่งมาตรการด้านความปลอดภัยในโรงเรียนนั้นได้มีการพัฒนามาอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งปัจจุบันนี้กระทรวงศึกษาธิการได้มี

นโยบายที่จะพัฒนาโรงเรียนทุกแห่งในกรุงเทพมหานครให้เป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพและกำหนดมาตรฐานความปลอดภัย 13 ประการขึ้นมารองรับ พร้อมทั้งกำหนดให้โรงเรียนได้มีการดำเนินการให้บรรลุภายใต้มาตรฐานเหล่านี้

โรงเรียนราชินี เป็นโรงเรียนหนึ่งที่มีความพยายามที่จะดำเนินการให้บรรลุตามมาตรฐานของโรงเรียนสร้างเสริมความปลอดภัย โดยจัดเวรประจำวันดูแลรักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัย และสวัสดิภาพของนักเรียน การตรวจสอบสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน โครงการที่รับน้องเข้าโรงเรียน การป้องกันอุบัติเหตุจากการจราจร การสอดแทรกเนื้อหาการป้องกันอุบัติเหตุในวิชาที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันอุบัติเหตุ การให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุและการตั้งรับภายหลังเกิดการบาดเจ็บ โดยงานพยาบาลและอนามัยโรงเรียน

อย่างไรก็ตามแม้ว่าโรงเรียนจะได้ปฏิบัติตามมาตรฐานแล้วก็ตาม แต่ยังคงพบว่ามีข้อบกพร่องอีกหลายส่วนไม่ว่าจะเป็นการนำนักเรียน ผู้ปกครองและครู มาร่วมกันวางแผนสร้างเสริมความปลอดภัยในโรงเรียน ขาดการส่งเสริมให้เด็กเกิดพฤติกรรมความปลอดภัยจนสามารถแสดงออกมาได้ด้วยตนเองในชีวิตประจำวัน ขาดการนำความรู้เรื่องการป้องกันอุบัติเหตุที่ได้จากการสอนมาฝึกให้นักเรียนได้เกิดทักษะจากการปฏิบัติจริง ขาดการนำข้อมูลการเกิดอุบัติเหตุไปร่วมกันวิเคราะห์กับฝ่ายการสอนเพื่อหาแนวทางในการป้องกันและการเฝ้าระวัง ฝ่ายการพยาบาลมุ่งเน้นจัดการด้านรักษาพยาบาลมากกว่าที่จะเน้นป้องกันมิให้เกิดอุบัติเหตุซ้ำในเด็กนักเรียน

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้สนใจที่จะศึกษาการพัฒนากระบวนการป้องกันอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นกับนักเรียนในโรงเรียนโดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมระหว่างนักเรียน ผู้ปกครอง ครูพยาบาล ครูฝ่ายการสอนเพื่อลดอัตราการเกิดอุบัติเหตุในโรงเรียน และเพื่อบรรลุสู่โรงเรียนสร้างเสริมความปลอดภัย

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์การเกิดอุบัติเหตุในนักเรียนโรงเรียนราชินี ปีการศึกษา 2547
2. เพื่อศึกษาปัจจัยการเกิดอุบัติเหตุในนักเรียนโรงเรียนราชินี
3. เพื่อสร้างรูปแบบการป้องกันอุบัติเหตุในนักเรียนโรงเรียนราชินี
4. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของนักเรียน ผู้ปกครองและครู ภายหลังจากดำเนินการตามรูปแบบการป้องกันอุบัติเหตุของนักเรียนโรงเรียนราชินี

1.3 คำถามของการศึกษาวิจัย

1. คำถามหลัก รูปแบบการป้องกันอุบัติเหตุในนักเรียนโรงเรียนราชินีควรเป็นอย่างไร
2. คำถามรอง
 - 2.1 สถานการณ์ การเกิดอุบัติเหตุในนักเรียนโรงเรียนราชินี ปีการศึกษา 2547 มีอะไรบ้าง
 - 2.2 ปัจจัยเสี่ยงของการเกิดอุบัติเหตุ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยของเด็กนักเรียนอย่างไร

1.4 ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบการป้องกันอุบัติเหตุในนักเรียนโรงเรียนราชินี เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนทุกคนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 ผู้ปกครองนักเรียน ระหว่างปีการศึกษา 2547 ครูพยาบาล 2 คน และครูประจำชั้น 6 คน ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษาดังกล่าว

1.5 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

อุบัติเหตุ หมายถึง เหตุการณ์ใด ๆ ที่เกิดขึ้นในโรงเรียนกับเด็กนักเรียนทุกระดับชั้นโดยมิได้ตั้งใจหรือมิได้คาดคิดมาก่อน และเป็นผลให้เกิดความเสียหายแก่ร่างกายของนักเรียนในโรงเรียนหรือเกิดความสูญเสียทางทรัพย์สิน (รัตนะ อุทัยผล. 2533 : 3) การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ หมายถึง เหตุการณ์ใด ๆ ที่เกิดขึ้นในโรงเรียนราชินีโดยมิได้ตั้งใจหรือมิได้คาดคิดมาก่อนกับเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 และก่อให้เกิดการบาดเจ็บต่อร่างกาย โดยประเมินจากแบบรายงานการบันทึกอุบัติเหตุของห้องพยาบาลและจากแบบสอบถาม

ปัจจัยการเกิดอุบัติเหตุในนักเรียน หมายถึง สาเหตุสำคัญที่ทำให้เด็กนักเรียนได้รับอันตรายจากอุบัติเหตุต่าง ๆ การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้แบ่งเป็นปัจจัยจากนักเรียน ปัจจัยจากการปฏิบัติตามมาตรฐานโรงเรียนสร้างเสริมความปลอดภัยและปัจจัยจากพฤติกรรมการเล่นเพื่อป้องกันอุบัติเหตุของผู้ดูแลเด็ก

ปัจจัยจากนักเรียน เป็นปัจจัยภายในตัวนักเรียน ประกอบด้วย อายุ เพศ ระดับการศึกษา ความพิการ พฤติกรรมเสี่ยง ทั้งนี้ ประเมินปัจจัยจากเด็กนักเรียนโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งแต่ละตัวแปรในปัจจัยมีการให้นิยาม ดังนี้

1. อายุ หมายถึง จำนวนเต็มปีของอายุนักเรียน นับตั้งแต่วันเกิดจนถึงวันที่ผู้วิจัยทำการศึกษา โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่มอายุ คือ มีอายุระหว่าง 6 – 8 ปี และอายุระหว่าง 9 – 12 ปีเต็ม
2. เพศ หมายถึง นักเรียนหญิงและนักเรียนชาย
3. ระดับการศึกษา หมายถึง ชั้นปีที่นักเรียนกำลังศึกษาอยู่ แบ่งเป็นระดับประถมศึกษาตอนต้นชั้นปีที่ 1 – 3 และระดับประถมศึกษาตอนปลายชั้นปีที่ 4 – 6
4. ความพิการ หมายถึง การสูญเสียส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายนักเรียนไปจากเดิม เช่น แขน ขา และความพิการทางสายตา เป็นต้น
5. พฤติกรรมเสี่ยง หมายถึง การกระทำหรืออาการแสดงออกทางกล้ำเนื้อทางความคิด และความรู้สึกลึกเพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่มีผลให้เกิดอุบัติเหตุ ในการศึกษาครั้งนี้ หมายถึง พฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียนที่มีผลให้เกิดการบาดเจ็บจากการชนมากกว่าปกติ คือ รั้น เอาแต่ใจตัว และชอบเล่นผาดโผน

ปัจจัยจากการปฏิบัติตามมาตรฐานโรงเรียนสร้างเสริมความปลอดภัย หมายถึง การปฏิบัติของโรงเรียนราชินีตามมาตรฐานโรงเรียนสร้างเสริมความปลอดภัย (อติศักดิ์ ผลิตผลการพิมพ์ และชญาพร สุขศิริวรรณ. 2546 : 1-9) จำนวน 13 ประการ เพื่อให้ให้นักเรียนได้รับความปลอดภัยประกอบด้วย

1. การมีส่วนร่วมของนักเรียน ผู้ปกครองและครู
2. การสร้างเครือข่าย
3. การดำเนินกิจกรรมป้องกันการบาดเจ็บโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ
4. การป้องกันในกลุ่มเสี่ยง
5. มีระบบการเฝ้าระวังป้องกันการบาดเจ็บการประเมินขนาดของปัญหาในโรงเรียน
6. การสำรวจความปลอดภัยของสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน
7. การต่อต้านสิ่งแวดล้อมเสี่ยงและพฤติกรรมเสี่ยง
8. การสนับสนุนให้ใช้อุปกรณ์เสริมความปลอดภัยต่าง ๆ
9. การฝึกอบรมและปฏิบัติการกู้ชีพเบื้องต้น
10. การเตรียมพร้อมรับภาวะฉุกเฉิน
11. การใช้งบประมาณเพื่อการสร้างเสริมความปลอดภัย
12. การประเมินภายในโดยกำหนดตัวชี้วัดความปลอดภัยที่เหมาะสม
13. การเผยแพร่ความรู้ด้านความปลอดภัยสู่โรงเรียนอื่น

ปัจจัยจากพฤติกรรมการเล่นดูเพื่อป้องกันอุบัติเหตุของผู้ดูแลเด็ก หมายถึง วิธีการให้ความรู้หรือถ่ายทอดความรู้ทักษะ เจตคติที่ดีของผู้ดูแลหรือผู้ปกครองนักเรียนในด้านการดูแล

ตนเองของนักเรียนให้เกิดความปลอดภัยจากอันตรายต่าง ๆ การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ประเมินพฤติกรรม การเลี้ยงดูเพื่อป้องกันอุบัติเหตุของผู้ดูแลเด็กจากแบบสอบถามโดยจำแนกเป็น 4 ลักษณะ ได้แก่

1. การเลี้ยงแบบประชาธิปไตย เป็นการเลี้ยงโดยให้อิสระแก่ลูกในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เอาใจใส่และช่วยเหลือแนะนำลูกตามความเหมาะสม ให้สิทธิลูกในการตัดสินใจและแก้ปัญหาด้วยตนเอง คอยให้กำลังใจและให้คำปรึกษา

2. การเลี้ยงแบบคาดหวังกับเด็ก เป็นการเลี้ยงแบบคอยติดตามให้ลูกทำในสิ่งที่ตนเองคาดหวัง กำหนดวิถีชีวิตให้กับลูก ดูแลให้ลูกทำตามทุกอย่างแม้ว่าลูกอาจจะไม่ชอบ

3. การเลี้ยงแบบรักถนอมมากเกินไป เป็นการเลี้ยงแบบคอยปกป้องลูกตลอดเวลา พยายามไม่ให้ลูกลำบากให้ความช่วยเหลือทุกอย่างแก่ลูกและแก้ปัญหาให้ลูกเสมอ

4. การเลี้ยงแบบปล่อยปละละเลย กล่าวคือ ไม่ค่อยมีเวลาดูแลลูกอนุญาตให้ลูกทำอะไรได้ตามใจเสมอ ทั้งนี้ ประเมินจาก การศึกษาตามทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พฤติกรรมป้องกันการอุบัติเหตุของนักเรียน หมายถึง การกระทำหรือการปฏิบัติตนในการป้องกันอุบัติเหตุของเด็กนักเรียนในโรงเรียน เพื่อช่วยให้ตนเองปลอดภัย จากการทำกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งการเล่น ซึ่งประเมินจากการให้นักเรียนตอบแบบสอบถาม

พฤติกรรมป้องกันการอุบัติเหตุของผู้ดูแล หมายถึง การกระทำหรือการปฏิบัติตนของผู้ดูแลหรือผู้ปกครองในการป้องกันอุบัติเหตุ เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็กหรือดูแลเอาใจใส่เด็กในด้านความปลอดภัยหรือการให้ความรู้เกี่ยวกับอุบัติเหตุต่าง ๆ กับนักเรียน ซึ่งในการศึกษาค้นคว้านี้ได้แบ่งพฤติกรรมป้องกันการอุบัติเหตุของผู้ดูแลออกเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) พฤติกรรมความปลอดภัยด้านการสอน 2) พฤติกรรมความปลอดภัยด้านการสอดส่องดูแล และ 3) พฤติกรรมความปลอดภัยด้านการกำกับติดตาม ประเมินจากการตอบแบบสอบถามของผู้ดูแลหรือผู้ปกครอง

การพัฒนารูปแบบการป้องกันอุบัติเหตุ หมายถึง ขั้นตอนการพัฒนาความสามารถหรือวิธีการป้องกันอุบัติเหตุให้กับนักเรียนในโรงเรียนราชินี ด้วยกระบวนการวิจัยอย่างมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 ผู้ปกครอง ครูประจำชั้นและครูพยาบาล ประกอบด้วย ขั้นตอนการสังเกต การวางแผน การปฏิบัติและการสะท้อนคิด จนกระทั่งได้รูปแบบการป้องกันอุบัติเหตุตามที่เหมาะสม

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางการสร้างมาตรการที่จะทำให้โรงเรียนดำเนินการเฝ้าระวังและป้องกันอุบัติเหตุให้นักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

2. พัฒนาเครือข่ายระหว่างเด็กนักเรียน ผู้ปกครองและครู เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอันนำไปสู่การพัฒนารูปแบบการป้องกันอุบัติเหตุที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป
3. เป็นแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนสร้างเสริมความปลอดภัย
4. อุบัติการณ์การบาดเจ็บจากอุบัติเหตุในโรงเรียนลดลงหรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเสี่ยงของเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษาไปสู่การมีพฤติกรรมที่ปลอดภัยมากขึ้น

